

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7991398>

***ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ
ОСОБИСТОСТІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО
ІНФОРМАЦІЙНОГО ФАХІВЦЯ АЕРОКОСМІЧНОЇ ГАЛУЗІ***

З. І. Гирич, д-р пед. наук, професор

***Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»***

Глибинні й стрімкі соціально-економічні, політичні, інноваційно-освітні трансформації в житті України, інтеграція системи вищої освіти України в Європейський освітній простір, висока конкуренція на ринку праці серед випускників ЗВО потребують оновлення процесу їхньої професійної підготовки.

Професійна діяльність будь якого фахівця, у тому числі інформаційного фахівця аерокосмічної галузі, насичена як звичними, так і незапланованими, мінливими ситуаціями, які потребують оперативного прийняття рішення, неоднозначності в інтерпретаціях подій, пов'язані з неочікуваною поведінкою людей. Зазначене вимагає від фахівців володіння глибокими професійними знаннями, уміннями обговорювати й обмірковувати професійні проблеми; аргументувати власні позиції, приймати рішення та доводити їх до відома партнерів; організовувати професійний безпосередній та опосередкований діалог з колегами, партнерами, обирати поведінкові стратегії, адекватні професійній комунікативній ситуації та ін. Оволодінню зазначеними вміннями сприяє впровадження інтерактивних технологій навчання.

Доцільність упровадження інтерактивних технологій навчання обумовлена можливістю трансформації навчального процесу (завдяки їх реалізації) у співнавчання, взаємонавчання (колективне, мікрогрупове, групове, навчання у співпраці), де студент і викладач рівноправні,

рівнозначні суб'єкти навчання.

Технологізація навчального та виховного процесів пов'язана з пошуком таких дидактичних підходів, які були б у змозі перетворити навчання у «виробничо-технологічний процес з гарантованим результатом». Технологічність освіти означає практичне втілення сучасних концептуальних підходів до навчання й виховання людини. Стосовно технології навчання презентують такі її компоненти: мета навчання; структурно поданий зміст; певна логіка застосування методів, прийомів, засобів навчання в межах конкретної організаційної форми та способу взаємодії суб'єктів навчального процесу; визначена послідовність оцінки результатів засвоєння навчальної інформації з набором діагностичного інструментарію в межах конкретної форми контролю. Інтерактивне навчання («inter» – взаємний, «act» – діяти) – спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, що передбачає створення комфортних умов навчання, за яких студент відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність. Інтерактивність є характерологічною особливістю сучасного освітнього процесу з використанням комп'ютерних технологій, що сприяє встановленню суб'єкт-суб'єктної взаємодії викладача й студентів, студентів між собою на основі активізації процесів емпатії, рефлексії, відчуття співдіяльності тощо. Дослідження американських та європейських науковців підтверджують, що інтерактивне навчання забезпечує збільшення частки засвоєння навчального матеріалу завдяки тому, що воно впливає не лише на свідомість студента, а й на його почуття та волю. Реалізація інтерактивного навчання передбачає впровадження інтерактивних технологій.

Інтерактивні технології навчання – сукупність методів, засобів і форм організації навчання, що забезпечують активний характер взаємодії учасників навчального процесу на засадах співпраці та співтворчості й спрямовані на досягнення поставлених дидактичних цілей. Інтерактивна

технологія навчання як система містить такі компоненти: чітко сплановані цілі навчання – зрозумілий якісний і кількісний очікуваний результат процесу у вигляді навчальних досягнень студентів; спеціально відібраний і структурований зміст навчання; інтерактивні форми, методи та прийоми, за допомогою яких організується навчання й стимулюється активна діяльність студентів; адекватні цілям, формам і методам засоби навчання; розумові й навчальні дії та процедури у вигляді системи пізнавальних завдань, за допомогою яких студенти можуть досягти запланованих результатів; організаційні та психолого-педагогічні умови, що дозволяють ефективно спланувати й реалізувати інтерактивне навчання. Основною педагогічною ідеєю застосування інтерактивних технологій навчання є активізація розумової діяльності студентів, актуалізація опорних знань, індивідуалізація навчального процесу, надання можливості самостійного осмислення значення здобутих знань для використання їх на практиці, виховання позитивного ставлення до предмета. Інтерактивні технології навчання передбачають організацію кооперативного навчання, коли індивідуальні завдання переростають у групові, кожний член групи робить унікальний внесок у спільні здобутки, зусилля кожного члена групи потрібні та незамінні для успіху всієї групи.

Виокремлюють п'ять головних вимог для успішного навчання в режимі інтерактивної технології.

1. Позитивний взаємозв'язок – члени групи повинні розуміти, що спільна навчальна діяльність дає користь кожному.
2. Неопосередкована взаємодія – члени групи мають перебувати в тісному контакті один з одним.
3. Індивідуальна відповідальність – кожен студент має оволодівати запропонованим матеріалом і бути відповідальним за допомогу іншим, але більш здібні студенти не повинні виконувати роботу за когось.
4. Розвиток навичок спільної роботи – студенти повинні засвоїти

навички міжособистісних відносин, які необхідні для успішної роботи, наприклад, розподіл, планування завдань.

5. Оцінка роботи – під час групової роботи необхідно виділяти спеціальний час для того, щоб група змогла оцінити, наскільки успішно вона працює.

Реалізація інтерактивного навчання передбачає забезпечення психолого-педагогічного супроводу, індивідуальної підтримки навчальної діяльності кожного студента. Стимулюючими засобами для активізації пізнавальної діяльності студентів під час реалізації інтерактивних технологій навчання є використання різноманітних методів та прийомів, а саме: метод емоційно-морального стимулювання, метод зацікавлення, метод створення ситуацій новизни в навчанні, метод емоційного сплеску та заохочення.

Забезпечення психолого-педагогічного супроводу, індивідуальної підтримки навчальної діяльності кожного студента потребує зміни позиції викладача з інформатора, транслятора знань, контролера на такі позиції: педагог-консультант, педагог-модератор, педагог-тьютор, педагог-фасилітатор.

Єдиної класифікації інтерактивних технологій навчання не існує. Науковці об'єднують їх у різні групи. О. Тіхобаєв щодо учасників діалогу виокремлює такі інтерактивні технології навчання:

1) система людина–людина: ділові, рольові ігри, робота в групах, дискусія, мозковий штурм та ін.;

2) система людина–машина: віртуальна реальність, комп'ютерні ігри, інтерактивні засоби та ін.;

3) система людина–машина–людина: дистанційне навчання, локальні та телекомунікаційні технології, комп'ютерне тестування.

О. Пометун презентує такі групи: інтерактивні технології кооперативного навчання (робота у парах, два – чотири – усі разом, робота у малих групах); інтерактивні технології колективно-групового навчання (мікрофон, мозковий штурм, навчаючи – вчусь, ажурна пилка); технології

ситуаційного моделювання: симуляції, імітації, розігрування ситуації за ролями; технології опрацювання дискусійних питань (займи позицію, зміни позицію, дебати, дискусія).

Вибір викладачем ЗВО тієї чи іншої інтерактивної технології навчання обумовлюється спеціальністю, яку здобувають студенти, змістом навчальної дисципліни, суб'єктивним, професійно-обумовленим досвідом педагога, а також етапом професійної підготовки студентів. Алгоритм вибору технології навчання має враховувати дію як суб'єктивних чинників (рівень професійної й навчальної мотивації, пізнавальних можливостей студента; професійний та творчий потенціал викладача), так і об'єктивних чинників (мета і завдання вивчення теми навчальної дисципліни, що впливають із мети й завдань навчальної дисципліни; провідні компетентності, які має сформувати викладач у студентів під час вивчення навчальної дисципліни; термін вивчення дисципліни; форми, методи й засоби навчання). Значною мірою вибір технології визначається кількістю студентів, оскільки більшість методів найбільш ефективна при невеликій кількості учасників.

Ефективність застосування інтерактивних технологій навчання в підготовці інформаційних фахівців аерокосмічної галузі треба оцінювати, не тільки спираючись на кількісні показники навчальних досягнень студентів, але й враховуючи зміни у свідомості і студентів, і викладачів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Волкова Н.П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник / Н.П. Волкова. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. – 360 с.